

Valtuustoaloite: törmäpääsky-yhdyskunnan pesimisympäristön mahdollistaminen

RAKYL 18.12.2024 § 191
932/11.01.08/2024

Valmistelija	Ympäristöinsinööri Hanne Turunen, puh. 044 417 4690 / hanne.turunen@savonlinna.fi
Selostus	<p>Kaupunginvaltuutettu Ritva Käyhkö on 25.10.2024 tehnyt valtuustoaloitteen "fillerimontun" törmäpääsky-yhdyskunnan pesimisympäristöön liittyen. Aloitteen mukaan kaikki kyseisen maa-ainestenottoa paikan ottorintaukset on luiskattu. Alueella on aloitteen mukaan aiemmin pesinyt kymmenittäin törmäpääskyjä eikä vastaavaa maa-ainesta Savonlinnassa juurikaan ole muualta löydettävissä. Valtuustoaloite on vain luottamushenkilöiden luettavissa CloudMeetingissä liitteenä A.</p> <p>Valtuustoaloitteen mukaan törmäpääskyt eivät olisi pesineet alueella enää pariin kesään ja näin ollen törmät olisi jo pari vuotta sitten pudotettu alas ja nyt maisemoinnilla törmät olisi lopullisesti luiskattu siten, että törmäpääskyt eivät voi enää pesiä alueella.</p> <p>Valtuustoaloitteen tekijän tiedossa ei ole, kenen toimeksiannosta erittäin uhanalaisen törmäpääskyn pesimisen kannalta oleelliset törmät on luiskattu ja onko viranomaisvalvonta pettänyt. Valtuustoaloitteen mukaan on kyse viranomaisen taitamattomuudesta, kun ei ole ymmärretty, että törmäpääskyt vaativat pesiäkseen pystysuoran seinämän ja että viimeistään maisemoinnin yhteydessä seinämä olisi tullut vaatia tehtäväksi. Aloitteen mukaan ympäristöpäällikkö sai virkaa hoitaessaan törmät säilytettyä vuosikymmenten ajan.</p> <p>Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupunki ennallistaa montun soveltuvin osin siten, että pystysuora savinen hiesupenkka kaivetaan esiin luiskalta siellä, missä on soveltuvaa maa-ainesta. Valtuustoaloitteen mukaan tämä olisi kaupungilta luonnonsuojeluteko eikä kustannuksiltaan kohtuuton toteuttaa.</p>
Esittelijä	Rakennustarkastaja Karvinen Juha
Päätösehdotus	<p>Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää saattaa tiedoksi kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että törmäpääskyjen pesimisympäristö mahdollistetaan kohteella jatkossakin maa-ainesluvan (30.9.2014) lupamääräyksen 6.5 sekä luonnonsuojelulain (9/2023) 70 § mukaisesti ja ottoalueelle toteutetaan suositusten mukainen, noin 5 m korkea ja vähintään 30 m leveä pystysuora seinämä, joka aidataan ja jonka alapuolelle kaivetaan lammikko.</p> <p>Kiinteistöllä tapahtuva maa-ainestenotto on saanut Savonlinnan teknisen lautakunnan 30.9.2014 myöntämän luvan, joka oli voimassa 31.8.2024 saakka ja johon mennessä myös ottoalueen maisemointi ja metsitys oli tullut tehdä. Lupamääräyksen 6.5. mukaan alueella pesivän törmäpääsky-yhdyskunnan suojelemiseksi ottamisalueella tulee olla jatkuvasti pystysuoria seinämiä. Kiinteistön omistaa Savonlinnan kaupunki, maa-ainestenotosta on vastannut toinen toimija.</p>

Luonnonsuojelulain (9/2023) 70 § mukaan pesän vahingoittaminen on kiellettyä myös lisääntymiskauden ulkopuolella, jos kyseessä on eläimen tekemä pesä, jota se käyttää toistuvasti. Erittäin uhanalainen törmäpääsky luetaan pesäpaikkauskollisiin lajeihin. Luonnonsuojelulakia valvoo ELY-keskus.

Kohteeseen on tehty toiminnanharjoittajan pyynnöstä lupa- ja valvontaviranomaisten (rakennusvalvontaviranomainen sekä ympäristönsuojeluviranomainen) yhteinen paikallakäynti 3.9.2024. Maisemoinnilla tuhotuista törmäpääskyjen pesistä on myös vastaanotettu yleisöilmoitus 6.9.2024.

Toiminnanharjoittajan 21.11.2024 antaman selvityksen mukaan maisemointi suoritettiin pesimäajan ulkopuolisena aikana. Maisemointi tehtiin, koska maa-aineslupan voimassaoloaika päättyi 31.8.2024.

Törmäpääskyjen pesien hävittämisestä sekä alueen maisemoinnin korjaamisesta siten, että edellytykset törmäpääskyjen pesinnälle säilyvät, pyydettiin luonnonsuojelulakia valvovan ELY-keskuksen kannanotto sekä välitettiin asia mahdollisia toimenpiteitä varten. Etelä-Savon ELY-keskus näkee sähköpostissaan 7.11.2024, että on tapahtunut luontovahinko, mutta toimija on tekemässä korjaavat toimenpiteet ja tältä osin ELY-keskus katsoo, että asia on kunnossa.

Kohteessa on pidetty 28.11.2024 tarkastuskäynti maisemoinnin suunnittelemiseksi siten, että törmäpääskyjen pesimisedellytykset toteutuvat. Tarkastuskäynnillä sovitun mukaisesti kohteeseen toteutetaan 31.3.2025 mennessä törmäpääskyjen pesinnälle soveltuva pystysuora seinämä ottoalueen länsipuoliselle rintaukselle, jolla pesiä on aiemminkin ollut ja joka turvallisuussyistä aidataan. Seinämä toteutetaan ohjeen mukaiseen kokoon (vähintään 5 m x 30 m) ja seinämän alapuolelle kaivetaan suositusten mukaisesti lammikko. Ottoalueen maisemoinnissa parannetaan mahdollisuuksien mukaan myös paahdeympäristöstä hyötyvien eliölajien elinmahdollisuuksia.

Viranomaisvalvonta ei lautakunnan näkemyksen mukaan ole pettänyt, vaan asian tultua maa-aineslupaa valvovan rakennusvalvontaviranomaisen sekä lupaviranomaisena toimivan ympäristönsuojeluviranomaisen tietoon, on ryhdytty toimenpiteisiin asian selvittämiseksi sekä oltu yhteydessä luonnonsuojelulakia valvovaan Etelä-Savon ELY-keskukseen. **Koska kyseessä on sekä kohteen maa-aineslupan että suoraan luonnonsuojelulain perusteella turvattu asia, ei törmäpääskyjen pesimisolosuhteiden säilyttäminen kohteella ole millään muotoa tulkinnanvaraisuuteen tai vapaaehtoisuuteen perustuvaa.**

Toiminnanharjoittaja on jo ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin alueen ennallistamiseksi, jotta alati harvinaisemmaksi vieraaksi muuttuvan törmäpääskyn elinolosuhteet säilyvät myös Savonlinnassa. Mikäli törmät olisi jostain syystä haluttu jättää ennallistamatta, vaatisi tämä Varsinais-Suomen ELY-keskukselta luonnonsuojelulain mukaisen poikkeuslupan, jonka myöntämistä lautakunta ei tulisi puoltamaan.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Aloitteen tekijä
Kaupunginhallitus

Kaupunginvaltuusto
Rakennusvalvonta
Etelä-Savon ELY-keskus
Savonlinnan kaupunki / kunnallistekniset palvelut
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri